

การพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร
วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

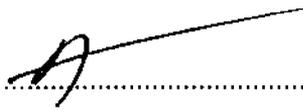
พระมหาสมัย พรมา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์การพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

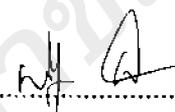
ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

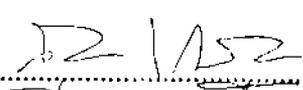
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรม
ของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี เสนอโดย พระมหาสมัย พรมา
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์การพัฒนา

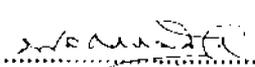

.....รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา
(นายตระกูล จันทสุนทร)
วันที่ 13 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ เรือนนະการ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เตชะขันหมาก)

.....กรรมการ
(ดร.สุพจน์ เกิดสุวรรณ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(พระธรรมปิฎก) (ชาลิต อภิวิฑฒโน)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธรบาทราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร เตชะขันหมาก ดร.สุพจน์ เกิดสุวรรณ
ชื่อนักศึกษา	พระมหาสมัย พรมา
สาขาวิชา	พุทธศาสตร์การพัฒนา
ปีการศึกษา	2551

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธรบาทราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

ประชากรในการวิจัยมี 2 กลุ่มได้แก่ ผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนา คือ พระภิกษุสามเณรผู้ทำหน้าที่เผยแผ่ธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าตามหลักพระพุทธศาสนา จำนวน 140 รูป และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ พระภิกษุผู้ช่วยเจ้าอาวาส ผู้เชี่ยวชาญการแสดงธรรม พระผู้ประสานงาน ผู้เชี่ยวชาญการวิจัย และอุบาสก-อุบาสิกาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 173 คน ซึ่งทำการศึกษา จำนวน 190 คน

กรอบแนวคิดการวิจัยที่ใช้พัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมมี 3 ด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงธรรม หลักและวิธีการแสดงธรรม และจรรยาบรรณผู้แสดงธรรม ตามหลักวิชาการเทศนา โดยทำตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพของศักยภาพในการแสดงธรรม 2) การแสวงหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรม 3) การพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมตามแนวทางที่แสวงหาไว้

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพของศักยภาพในการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร

1.1 พระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ร้อยละ 56.0 ไม่เคยทำหน้าที่เป็นผู้แสดงธรรม แต่ถ้ามีโอกาสและความพร้อมก็มีสนใจและต้องการที่จะทำหน้าที่เป็นผู้แสดงธรรมเช่นกัน และถ้าเคยทำหน้าที่เป็นผู้แสดงธรรมส่วนใหญ่แสดงธรรมในวันธรรมสวนะ (วันพระ) ภายในบริเวณวัดพระพุทธรบาทส่วนอุบาสก-อุบาสิกา ส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.3 เคยฟังการแสดงธรรมจากพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธรบาท แต่ถ้าไม่เคยฟังก็มีความสนใจและต้องการฟังการแสดงธรรมจากพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธรบาท ซึ่งสถานที่ที่ฟังธรรมส่วนใหญ่เกิดขึ้นในวันธรรมสวนะ (วันพระ) ภายในบริเวณวัดพระพุทธรบาท

1.2 พระภิกษุสามเณรประเมินศักยภาพการแสดงธรรมของตนเองว่า เมื่อทำหน้าที่เป็นผู้แสดงธรรมได้มีปฏิบัติตนอยู่ในระดับมากอันได้แก่ การเตรียมความพร้อมก่อนแสดงธรรม

เสมอ ทั้งกาย วาจา ใจ และความรู้ ปฏิบัติตามมารยาทในการแสดงธรรมทั้งก่อน ขณะ และหลัง อย่างเคร่งครัด และใช้วิธีการแสดงธรรมโดยไม่อ่านจากคัมภีร์ ส่วนอุบาสก-อุบาสิกา ประเมินศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาทว่า มีการแสดงให้เห็นว่าได้มีการกำหนดและเตรียมเนื้อเรื่องที่จะแสดงธรรมไว้ก่อนล่วงหน้า มีมารยาทในการแสดงธรรมสำรวม เรียบร้อยตั้งแต่เริ่มต้นจนจบการแสดงธรรม และมีการเตรียมความพร้อมทั้งกาย วาจา ใจ และ ความรู้เป็นอย่างดี

1.3 พระภิกษุสามเณรมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการแสดงธรรม หลัก และวิธีการแสดงธรรม และจรรยาบรรณผู้แสดงธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัญหาที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรม คือ ขาดการฝึกอบรมตามหลักการตลอดจนเทคนิควิธีในการแสดงธรรมที่ถูกต้องและต่อเนื่องจากผู้เชี่ยวชาญ ส่วนอุบาสก-อุบาสิกาส่วนใหญ่เห็นว่า ขาดการประเมินผลในการเผยแผ่ธรรมเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและสังคมปัจจุบัน โดยพระภิกษุสามเณร และอุบาสก-อุบาสิกามีความคิดเห็นตรงกันเกี่ยวกับประเด็นที่มีความต้องการให้มีการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรมากที่สุด คือ หลักและวิธีการแสดงธรรม โดยใช้วิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรมีโอกาสแสดงธรรมอย่างทั่วถึง

2. ตัวแทนผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันกำหนดแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร คือ โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี และโครงการทดลองแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

3. ผลการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร

3.1 พระภิกษุสามเณรที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงธรรม หลักและวิธีการแสดงธรรม และจรรยาบรรณผู้แสดงธรรม หลังการฝึกอบรมร้อยละ 82.6 ซึ่งสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 พระภิกษุสามเณรมีเจตคติต่อโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมอยู่ในระดับมาก

3.3 พระภิกษุสามเณร และอุบาสก-อุบาสิกาที่รับฟังการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาทในโครงการทดลองแสดงธรรม ประเมินศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรมีศักยภาพในการแสดงธรรมโดยภาพรวมในระดับมาก

Thesis Title	The Development of the Ability to Preach for Monks and Novices, the Phrabuddhabat Rachwarawihanra Temple in Saraburi
Thesis Advisors	Asst. Prof. Ph.D. Kasak Tekhunmak Ph.D. Supoch Kaedsuwan
Name	PramahaSamai Pornmai
Concentration	Development Strategy
Academic Year	2008

ABSTRACT

The purpose of the research and development was to develop the monk's and novices' ability to preach, the Phrabuddhabat Rachwarawihanra temple in Saraburi.

The population was divided into 2 groups: 140 monks and novices who delivered the Buddha's teaching following Buddhism principles, and 173 monks who were the abbot's assistants or the experts for delivering sermon, monks as the coordinators or the research experts, as well as the Buddhist laymen and laywomen. The total of population was 190.

The research framework, used for these development, contained 3 aspects: the preached knowledge and comprehension, preached principles and methods and the preacher ethics following the sermon matter. Three processes of this research and development were 1) to study the state of the ability to preach 2) to find the ways of the development for the ability to preach 3) to develop the ability to preach following the found ways.

The results were as follows:

1. the state of the monk's and novices' ability to preach

1.1 the Monks and novices (56%) had never been the preachers. If they had opportunity and readiness they wanted to be. However, someone had ever delivered sermon especially on the Buddhist Sabbath day at this temple. Most of Buddhist laymen and laywomen (92.3%) had ever listened to the Dhamma preached by monks and novices from the Phrabuddhabat Rachwarawihanra temple. For someone never done, they were interested to do. Most of places for delivering sermon on the Buddhist Sabbath day was within the area of Phrabuddhabat Rachwarawihanra temple.

1.2 when the Monks and novices evaluated themselves, it showed that while they were the preachers, they had to prepare themselves abundantly. Especially, the aspects were the preparation of their physical, verbal, mind features and knowledge before preaching and the action according to the preached manner all the time i.e. pre-, while- and post-deliver, finally, the use of the preached method without reading Tripitaka. For the Buddhist laymen and laywomen they evaluated that the monks and novices specified and prepared the content before doing. Moreover, they had the good and respectable manners from the beginning to the end of sermon and the readiness for the physical, verbal, mind features and knowledge.

1.3 in the whole picture, the monks and novices misunderstood the preaching, principles and methods and the preacher ethics. These were ranked at the high level. The major problem was the lack of training and techniques correctly and continuously by the experts. However, most of laymen and laywomen agreed that one of problems was the lack of evaluation of Dhamma broadcast in order to improve it suitably with local and society. According to the most needed point, both two groups wanted the development of the principles and methods by setting the activities supporting the every monk's and novices' preaching.

2. both of two groups specified projects to be the guideline for developing together. The projects were "The workshop for the development of the monk's and novices' ability to preach, the Phrabuddhabat Rachwarawihanra temple in Saraburi" and "The real preaching practice of the monks and novices, the Phrabuddhabat Rachwarawihanra temple in Saraburi".

3. the results of the development of the monks' and novices' ability to preach

3.1 the trained monks and novices had more understanding about the preaching, principles and methods and the preacher ethics which was calculated as 82.5 percentages. It was higher than before training significantly at the 0.05 level.

3.2 the monks' and novices' attitudes on "The workshop for the development of the monks' and novices' ability to preach" were good.

3.3 after the monks, novices, laymen and laywomen listened to sermon from the monks and novices participating the project named "The real preaching practice of the monks and novices, the Phrabuddhabat Rachwarawihanra temple in Saraburi", the first evaluated that in the overall view, the second's preached ability was ranked at the high level.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณ พระธรรมปิฎก เจ้าอาวาสวัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร ที่ให้ทุนการศึกษาตั้งแต่ต้นจนสำเร็จการศึกษา เพราะมีความประสงค์จะให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาทั้งทางคัมภีร์โลก และคติธรรม เพื่อจะได้พัฒนาตนเองและนำไปอบรมสั่งสอนผู้อื่นต่อไป ผู้วิจัยขอขอบพระคุณพระเดชพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพรขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เตชะขันหมาก ประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.สุพจน์ เกิดสุวรรณ กรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรพงษ์ ปนากกุล ที่ให้คำปรึกษาและบอกแนวทางอันเป็นประโยชน์อย่างมากแก่ผู้วิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหาของเครื่องมือต่าง ๆ ตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งประกอบไปด้วย พระเดชพระคุณพระศรีปริยัติเวที พระครูพิศาลธรรมโมสิต พระครูมงคลรัตนวัฒน์ พระครูประโชติกิจจาภิวัฒน์ พระครูใบฎีกา ดร.สมคิด ปุณฺณจิตโต พระครูศรีวิจิตรกิจจารักษ์ พระมหาเสถียร สุวโจ พระมหาเสถียร สัจจวโร พระมหาหงมมานิช สามฤทธิโก พระมหาวิเชียร ชาตวิโร พระมหาพรเทพ นนทจฺนุโท ตลอดจนคณะพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร ทุกรูปที่ให้ความร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอเจริญพรขอบคุณคณาจารย์ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรีทุกท่าน ที่ได้ถวายความรู้แก่ผู้วิจัยและที่ให้คำปรึกษาอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ และขอเจริญพรขอบคุณคณะอุบาสกและอุบาสิกาของวัดพระพุทธรบาททุกท่านที่ได้ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ประโยชน์อันใด อันจะพึงเกิดมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบประโยชน์อันนั้น เป็นเครื่องบูชาคุณของบิดา มารดา อุปัชฌาย์ อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน ที่ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ปัจจัย 4 และคอยให้กำลังใจตลอดมา

พระมหาสมัย พรมา

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
บริบทวัดพระพุทธรูปบาท ราชวรมหาวิหาร.....	9
ประวัติ และการปกครองคณะสงฆ์ วัดพระพุทธรูปบาท ราชวรมหาวิหาร.....	9
แนวนโยบายการบริหารวัดพระพุทธรูปบาท ราชวรมหาวิหาร.....	12
บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา.....	19
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร.....	21
การสื่อสารตามหลักนิเทศศาสตร์.....	21
การสื่อสารตามแนวพุทธ.....	25
ความรู้เกี่ยวกับการแสดงธรรม.....	29
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการแสดงธรรม.....	29
หลักการและวิธีการแสดงธรรม.....	39
จรรยาบรรณผู้แสดงธรรม.....	69
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการแสดงธรรม.....	71
ทฤษฎี 4 ส.....	72
ทฤษฎี 3 สบาย.....	73
ทฤษฎีปารุกตา.....	74
แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	81
องค์ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	81

	หน้า
บทที่ 2 (ต่อ)	
แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	82
ปรัชญาของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	82
วัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	83
วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	84
บทที่ 3 สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรม ของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	94
คำถามการวิจัย.....	94
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	94
กรอบการวิจัย.....	95
วิธีดำเนินการวิจัย.....	95
ประชากร.....	95
วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	96
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	102
ผลการวิจัย.....	103
ข้อมูลทั่วไปของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท และอุบาสก-อุบาสิกา..	104
ประสบการณ์ในการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี และประสบการณ์ในการฟังธรรมของ อุบาสก-อุบาสิกา.....	107
ความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการแสดงธรรมของพระภิกษุ สามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	113
ปัญหาและความต้องการการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรม ของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	115
ข้อมูลสภาพ ปัญหา และความต้องการการพัฒนาศักยภาพ การแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	120

	หน้า
บทที่ 4 การแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของ	
พระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	123
คำถามการวิจัย.....	123
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	123
วิธีดำเนินการวิจัย.....	124
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	124
ประชากรในการวิจัย.....	124
วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	125
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล.....	129
ผลการวิจัย	129
โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพ	
การแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธรบาท	
ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	129
โครงการทดลองแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร	
วัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	130
บทที่ 5 การพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธรบาท	
ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	140
คำถามการวิจัย.....	140
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	140
วิธีดำเนินการวิจัย.....	140
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	141
ประชากรในการวิจัย.....	141
วิธีการพัฒนา.....	141
เครื่องมือและการรวบรวมข้อมูล.....	145
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	146
เกณฑ์การแปลความผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	146
ผลการวิจัย.....	147

	หน้า
บทที่ 5 (ต่อ)	
โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของ พระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	147
โครงการทดลองแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	153
บทที่ 6 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	162
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	162
วิธีดำเนินการวิจัย.....	162
สรุปผลการวิจัย.....	163
อภิปรายผลการวิจัย.....	167
ข้อเสนอแนะ.....	173
บรรณานุกรม.....	175
ภาคผนวก.....	180
ภาคผนวก ก.....	181
ภาคผนวก ข.....	203
ภาคผนวก ค.....	215
ภาคผนวก ง.....	221
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	229

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	แนวคิด ทฤษฎีการพูด การสอนและวิธีการในการเผยแพร่ของ พระเถระ.....	75
ตาราง 2	แสดงความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่มีส่วนร่วมกับกลุ่มทั่วไป.....	86
ตาราง 3	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	97
ตาราง 4	ผลการจัดสภากายชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์.....	100
ตาราง 5	แสดงจำนวน ร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	104
ตาราง 6	แสดงจำนวน ร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของอุบาสก-อุบาสิกา.....	106
ตาราง 7	แสดงจำนวน และร้อยละ ประสพการณ์ในการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	107
ตาราง 8	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของ ประสพการณ์ในการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	109
ตาราง 9	แสดงจำนวน และร้อยละ ประสพการณ์ในการฟังธรรมของอุบาสก- อุบาสิกา.....	110
ตาราง 10	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลประสพการณ์ ในการฟังธรรมของอุบาสก-อุบาสิกา.....	112
ตาราง 11	แสดงจำนวน และร้อยละ ความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการแสดง ธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัด สระบุรี.....	113
ตาราง 12	แสดงจำนวน และร้อยละ สาเหตุของปัญหาในการพัฒนาศักยภาพ การแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	115
ตาราง 13	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลความต้องการ การพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	116
ตาราง 14	แสดงจำนวน และร้อยละ สาเหตุของปัญหาในการพัฒนาศักยภาพ การแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	118

	หน้า
ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของความ ต้องการการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	119
ตาราง 16 สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรม ของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	120
ตาราง 17 แสดงคะแนนความรู้ และร้อยละที่เพิ่มขึ้น เรื่องความรู้เกี่ยวกับการแสดง ธรรม หลักและวิธีการแสดงธรรม จรรยาบรรณผู้แสดงธรรมของ พระภิกษุสามเณร ก่อนและหลังการเข้าฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ.....	148
ตาราง 18 แสดงการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักและวิธีการแสดง ธรรมของพระภิกษุสามเณรก่อนและหลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ด้วยค่าที (t-test).....	151
ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของพระภิกษุ สามเณรผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนา ศักยภาพการแสดงธรรม.....	151
ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินศักยภาพการ แสดงธรรมตามแผนกำหนดการทดลองแสดงธรรม ประเมินผลโดย พระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	154
ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินศักยภาพ การแสดงธรรมตามแผนกำหนดการทดลองแสดงธรรม ประเมินผลโดย อุบาสก-อุบาสิกา.....	158

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 ภาพการประชุมประชาพิจารณ์.....	222
ภาพ 2 ภาพการประชุมระดมความคิดเห็นตัวแทนผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางและวิธีการในการพัฒนา.....	223
ภาพ 3 ภาพการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อจัดทำรายละเอียดและตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาโครงการ เครื่องมือรวบรวมข้อมูล.....	224
ภาพ 4 ภาพพิธีเปิดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	225
ภาพ 5 ภาพการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	226
ภาพ 6 ภาพการทดลองแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี.....	228